WIKIVORT
הוורטיס שלנו לכולנו

פרשת בא

מה בפרשה: סיכום מתומצת של פרשת השבוע

מכת הארבה • מכת החושך • ויכוח אחרון • קרבן הפסח • חג הפסח • היציאה • זכרון לדורות • פרשת השבוע מוגשת בלשון קלה וברורה.

לאחר שכבר הביא על מצרים שבע מכות, שולח הקב"ה פעם נוספת את משה אל פרעה כדי להתריע על המכה הבאה. וזאת לדעת, כי המכות לא נועדו רק להכות בפרעה למען יכיר באלוקי ישראל, אלא גם לחזק את אמונתם של בני-ישראל בבורא: "למען תספר באוזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בם, וידעתם כי אני ה'".

מכת הארבה

גם הפעם חוזר משה על דרישת האלוקים: "שלח עמי ויעבדוני", והפעם, אם לא ימלא פרעה את בקשתו, יביא הקב"ה את הארבה (סוג של חרק מעופף) על ארץ מצרים. אם משהו נותר מגידולי האדמה לאחר מכת הברד הרי שהארבה "ידאג" לחיסולו. עבדי פרעה נבהלו מאיומיו של משה והפצירו בפרעה: "עד מתי יהיה זה לנו למוקש, שלח את האנשים...".

לרגע אחד מחליט פרעה לקרוא למשה ואהרון בחזרה, אך כאשר הוא שומע כי בדרישתם הם כוללים את יציאת כל העם על נשיו וטפיו ולא רק הגברים, חוזר פרעה לסירובו ומגרשם מעל פניו. למחרת מתחילה לנשוב רוח מזרחית חמה המביאה איתה את הארבה, המכסה את הארץ ומכלה כל חלקה טובה, עד שלא נשאר אפילו עלה ירוק אחד בכל ארץ מצרים. שוב מבקש פרעה ממשה ואהרון כי יתפללו אל ה' שיסיר את המכה, אך גם לאחר שרוח הים המערבית סילקה את הארבה האחרון מאדמת מצרים - "...לא שילח (פרעה) את בני-ישראל".

מכת החושך

ללא כל התראה מוקדמת יורד חושך כבד על מצרים והוא מתחזק בהדרגה. בשלושת הימים הראשונים לא ראו המצרים האחד את השני, ולאחר מכן החושך היה כבד, כפשוטו, עד שאיש לא יכול היה לזוז ממקומו. לעומת החושך ששרר בבתי המצריים הרי שאצל בני-ישראל היה אור. בברית בין הבתרים הבטיח הקב"ה לאברהם אבינו כי לאחר שיעבדו בניו מאות שנים יצאו ממקום גלותם ברכוש גדול, ואכן, לפני יציאתם מצוה עליהם הקב"ה כי ישאלו מן המצריים את כלי הכסף והזהב שברשותם. בני-ישראל ניצלו את העובדה שלהם היה אור, כדי להכנס לבתי מצרים ולבדוק את מקום המצאם של הכלים, כך שאם מישהו מהם ניסה - בעת שביקשו להשאיל ממנו את כליו לפני יציאתם ממצרים - להכחיש את דבר המצאם, היו אומרים לו: "אנחנו ראינו את כלי הכסף שלך בביתך במקום זה וזה"...

ויכוח אחרון

פרעה קורא למשה תוך הצעת פשרה: כל העם יצא ממצרים ורק את מקנה הצאן והבקר ישאירו לו כערבון, שיבטיח שאכן יחזרו למצרים לאחר שיחוגו לאלוקיהם במדבר. משה דוחה את הצעת הפשרה ופרעה קוצף עליו: "...לך מעלי, השמר לך, אל תוסף ראות פני כי ביום ראותך פני תמות". בכך חשב פרעה לגמור את כל הענין, אך להפתעתו מאשר משה את דבריו: "...כן דברת, לא אוסיף ראות פניך". משה מנצל את ההזדמנות האחרונה ומתרה בפרעה על המכה האחרונה - מכת בכורות. "כחצות הלילה . . ומת כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור שפחה . . וכל בכור בהמה".

WIKIVORT
הוורטיס שלנו לכולנו

פרשת בא

קרבן הפסח

לאחר שקבע הקב"ה את זמן התחדשות הירח כיום הראשון לחודש, ואת אותו החודש בו יצאו בני-ישראל ממצרים (ניסן) לחודש הראשון במנין חודשי השנה, הוא מצווה על בני-ישראל, על-ידי משה, כי בעשירי לחודש תיקח כל משפחה שה תמים (ללא מום) בן שנה אותו ישחטו ביום הארבעה עשר לחודש, ערב צאתם ממצרים. כדי להבדיל בין בתי ישראל לבתי המצריים נצטוו בני-ישראל לצבוע את שני צידי הדלת (המזוזות) והמשקוף בדם שחיטת השה, בכדי שכאשר יכה ה' את בכורי מצרים - "וראיתי את הדם ופסחתי (דילגתי) עליכם ולא יהיה בכם נגף...". את קרבן הפסח היה עליהם לאכול צלי ולא להשאיר ממנו עד בוקר "...והנותר ממנו עד בוקר באש תשרפו". המסר לדורות: "...זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני-ישראל במצרים...".

חג הפסח

יום יציאת מצרים נקבע על ידי הקב"ה כחג לדורות אשר מעתה יחוג אותו העם היהודי במשך שבעה ימים. בימים אלו אוכלים מצות וישנו איסור חמור לאכול או אפילו להחזיק בבית חמץ.

היציאה

"ויהי בחצי הלילה . . ותהי צעקה גדולה במצרים, כי אין בית אשר אין בו מת". הבהלה אוחזת בכל והעם המצרי חושש לחייו. בשלב זה נענה פרעה לכל דרישותיו של משה ; המצריים משאילים לבני-ישראל את כלי הכסף והזהב שלהם (ראה לעיל אודות מכת החושך) ודוחקים בהם לצאת מה שיותר מהר מארצם.

"בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים": 600,000 אלף גברים, מלבד נשים זקנים וילדים (בהערכה גסה מדובר בסה"כ בכ-3 מיליון נפש) שיצאו לאחר 210 שנות שעבוד במצרים.

זכרון לדורות

לכל אורך ההיסטוריה של עם ישראל לא ארע נס כדוגמת נס יציאת מצרים על כל פרטיו: עשרת המכות וקריעת ים-סוף, ונס זה הוא יסוד גדול באמונת ישראל. לכן נצטוינו במצוות רבות המשמשות זכר ליציאת מצרים. בסוף הפרשה אנו קוראים על אחדות מהן : מצוות "פדיון הבן" ופדיון בכור בהמה וכן מצוות תפילין: "והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך, כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים".

מקור: maale-adumim.com